СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 113. Джерзі Сиці, Н. Дж., понеділок, 17-го травня, 1937. VOL. XLV. No. 113. Jersey City, N. J., Monday, June 17, 1937. THREE CENTS

ПЕРЕДОСТАННІЙ ДЕНЬ НАРАД КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗУ

ВАШИНҐТОН. — Девятнацята конвенція У. Н. Союзу наближается до кінця. На обличчях делеґаток і делеґатів уже слідна добра втома, бо наради вимагали ввесь час напруженої уваги. В четвер у ночі дебатовано над новим статутом для Союзу. Реферував адв. Смук. Допомагав вияснювати гол. рек. секретар Д. Галичин. Дебатовано до півночі, а потім працювали ще над запроектованими змінами присутні на конвенції адвокати і правники до 3 години в ночі. Завдяки тій співпраці на нарадах у пятницю справа з приняттям запропонованого нового статуту пішла вже гладко. І його принято в такій формі, яка стрінула загальну прихильність.

Конвенцію відвідав у пятницю сенатор зі стейту Кензас, Мек Гіл, що зложив привіт і дякував українцям зі свого стейту, що дали йому нагоду бути на конвенції У. Н. Союзу.

В пятницю переведено теж правибори. Назначено висоту бондів для членів екзекутиви У. Н. Союзу.

До екзекутивного уряду У. Н. Союзу входитимуть: головний предсідник, заступник гол. предсідника, заступниця гол. предсідника, рекордовий секретар і головний фінансовий секретар. Цей останній сповятиме функцію касієра. Завідатель „Свободи" буде вибираний головним урядом У. Н. Союзу, згідно з ухвалою конвенції.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНИ ВЕРНУЛИСЯ ЩАСЛИВО ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Два американські летуни, Мерил і Лембі, які пару днів тому вибралися були літаком через океан до Лондону, щоб там зняти фотоґрафії з коронації Юрія Шестого і потім чимскорше привезти їх знов літаком до Америки, успішно виконали свій плян і щасливо повернулися враз з фотоґрафіями до Америки. Цей лет вони виконали в рекордово короткому часі. Там їхали біля 20 годин, а назад поверх 24.

ЗАКІНЧЕННЯ СТАЛЕВОГО СТРАЙКУ.

ПІТСБУРҐ. — Великий страйк у Пітсбурщині, в сталевій корпорації „Джовнс-Лаґлин", що обхоплював біля 32,000 робітників, по пару днях свого існування закінчився. Заряд корпорації згодився на умови юнії затруднювати лиш тих робітників, які належать до юнії, але під умовою, що наперед юнія враз з зарядом корпорації та представником уряду переведе голосування, чи більшість робітників є за те, чи ні. Коли юнія виграє голосування, та сталева корпорація Джовнс-Лаґлин буде першою „замкненою фабрикою" в повнім того слова значінню.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ТВЕРДО ОБСТОЮЄ СВОЮ ПРОГРАМУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт повернувся до Вашинґтону й, закликавши до себе сенатора Робінсона, спікера Бенкгеда і конґресмена Рейберна, заявив перед ними, що він далі твердо стоїть на тім становищі, яке заняв у листопаді минулого року в Медісон Сквер Ґарден, а саме: повна реорґанізація найвищого суду; впровадження акту, що реґулював би години праці і найнижчу платню; ухвалення видатків на фіскальний 1938 рік повної суми $1,500,000,000; поміч фармерам; ухвалення законів, що реґулювалиб справи повеней і інших живлових нещасть. Одначе, не звертаючи уваги на тверду заяву Рузвелта, багато політиків у Вашинґтоні думають, що це тільки стратеґія президента і остаточно він таки погодиться на компроміс.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ІНФЛЯЦІЮ.

ПАСАДІНА (Каліфорнія). — На конвенції банкового союзу Е. Гарвуд, член Американського Інституту для Економічних Розслідів, заявив, що Америка знаходиться в обличчі великої фінансової інфляції. А проф. Колюмбійського університету Бекгард заявив, що Злучені Держави Америки фактично вже є на шляху до інфляції, тільки загал ще її як слід не відчуває. Він сказав, що з кінцем 1938 року федеральні довги правдоподібно будуть виносити $65,000,000,000.

БЕЗНАДІЙНЕ БОЖЕВІЛЛЯ МОЖНА БУДЕ ЛІКУВАТИ.

ПІТСБУРҐ.—На конференції психіятрів у Пітсбурґу дав проф. віденського університету, Манфред Сакель, відчит, у якому заявив, що ці недуги божевілля, які вважаються нині невилікувальні, можна буде в будуччині лікувати новим лікарством, інсуліном. Він начеркнув у своєму докладі „географію мізку", вияснюючи ті стежки і шляхи, якими вандрує думка, та подаючи причини, чому в часі божевілля та думка сходить з правильних шляхів і зачинає блукати по бездоріжжю.

З КОГО ЖИВУТЬ КАНАДСЬКІ ЗАЛІЗНИЦІ.

За минулих кілька років малого врожаю пшениці й іншого збіжжя в західній Канаді доходи сіпіарської залізниці в Канаді дуже скорчилися. Знавці оцінюють, що 60% усіх приходів з перевозу товарів побирає сіпіарська компанія з західньої Канади, головно з перевозу збіжжя. В 1936 р. сіпіарські лінії в західній Канаді перевезли лише 150 міліонів бушлів збіжжя. В 1928 р. ці лінії перевезли були 360 міліонів бушлів збіжжя. Це зазначилося добре на чистому зиску сіпіарської компанії, який у 1928 р. виносив несповна 40 міліонів долярів, а в 1937 впав аж до 6 міліонів долярів.

ЗАКОН ПРО СТЕРИЛІЗАЦІЮ В ЕСТОНІЇ.

З днем 1-го квітня почав обовязувати в Естонії закон про стерилізацію, принятий урядом з кінцем минулого року. Стерилізації будуть підлягати умово-хворі, епілептики і каліки. Закон передбачає також перервання вагітности, якщо є певність, що немовля буде обтяжене якоюсь недугою.

ВЛОМИЛИСЯ НА САЛЮ ПІДЧАС МАТУРИ.

Окружний суд у Лодзі розглядав сензаційну справу трьох бувших ґімназійних учнів, обвинувачених за те, що вломилися на салю підчас усної матури. Напасники забрали писемні вправи всіх іспитованих учнів, через що матуру мусіли припинити. Обвинувачені учні в віці літ 22—23 оправдувалися, що їх скривдили підчас матури, бо не допустили до усної матури. Щоб доказати кривду, вони впали до шкільної салі й забрали писемні вправи, щоб їх порівняти зі своїми. Учні дійшли до переконання, що задачі багатьох учнів, допущених до матури, є гірші від їх задач. Суд засудив обвинувачених на три місяці вязниці.

ЛЮБОВНА ТРАҐЕДІЯ СВОЯЧКИ ВАЛЬДЕМАРАСА.

В селі Даісна, тверецької громади, на Виленщині, Болеслав Фрайґіс зі села Бучани, видської ґміни, пострілив свою наречену Осипу Вальдемарасівну, кузинку бувшого диктатора Литви, Вальдемараса. Фрайґіс застрілив і себе. Вальдемарасівну примістили в лічниці в Вильні.

ДВА ЗЛОДІЇ ПЕРЕВЕЛИ РЕВІЗІЮ ПІДЧАС СХОДИН ЖИДІВСЬКОГО ТОВАРИСТВА.

Підчас сходин жидівського Т-ва „Єдносць товажиши" в Варшаві на салю ввійшли два молодці, що представилися як поліційні аґенти, веліли зібраним піднести руки догори та перевели особисту ревізію приявних. По ревізії зладили протокол ревізії. Виходячи, заборонили приявним скорше покинути домівку сходин, аж промине 15 хвилин. По виході згаданих „аґентів" виявилося, що підчас ревізії пропали численні предмети, годинники, вічні пера, а навіть мошонки з грішми.

ДО АМЕРИКИ ПРИБУВ ҐУҐО ЕКЕНЕР.

На кораблі „Квін Мері" прибув до Ню Йорку Ґуґо Екенер, директор німецької цеппелінової компанії, якої воздухоплав „Гінденбурґ" недавно серед траґічних відносин спалився. Екенер приїхав у ціли переведення слідства над причинами нещастя. Запитаний, чи він буде брати під увагу доходження й зізнання американської комісії доходжень, що тепер урядує в Лейкгорст, Н. Дж., Екенер відповів, що так. Колиж його запитали, чи він припускає, що воздухоплав упав жертвою саботажу, він відповів, що таке припущення можна приняти лиш тоді, коли знайдеться якийсь рішучий доказ, що саботаж був.

КОРОП, ЩО ВАЖИТЬ 8 КҐ.

Один рибалка з Картуз на Кащубах виловив в озері незвичайно рідкий примірник коропа, що важить майже 8 кґ.

НЕ МІҐ ПЕРЕЖИТИ ТАВРА ЗЛОДІЯ.

В Лисиничах коло Львова застрілився 24-літній коваль Филип Гофман. Недавно виявилося, що Гофман узяв участь у дрібнім крадіжі. Рідня робила йому за те докори. Видно, він не міг пережити тавра злодія й тому покінчив з життям.

НАСЕЛЕННЯ ПОЛЬЩІ ЗА ВІРОІСПОВІДАННЯМ.

Головний Статистичний Уряд опрацював зіставлення дотично природнього руху населення в Польщі за 1936 р. на підставі віроісповідань. На загальне число подруж на римо-кат. віроісповідання випадає 189,123 подруж, на гр.-кат. 32,773, православне 32,292, мойсеєве 21,004, евангелицьке 7,931 та 1,302 інших подруж. На 1,000 мешканців гр. кат. і евангелицького віроісповідання випадає 9.5 подружжя, римо-кат. 8.5, православного 7.9, мойсеєвого 6.5. Скількість народин була така: віроісповідання римо-кат. 582,154, гр.-кат. 102,849, православне 121,-296, евангелицьке 18,162, мойсеєве 62,029, інші 5,830 народин. У відношенні до скількости мешканців скількість народин була така: православне віроісповідання 29.8 уродин на 1,000, греко-кат. 28.9, римо-кат. 26.3, евангелицьке 21, мойсеєве 19.3. Дотично смертности, то на римо-католиків припадає 309,889 смертей, на греко-кат. 65,021, православних 60,373, жидів 32,468, евангеликів 12,485 і на інші віроісповідання 2,387. На 1,000 мешканців гр.-кат. випадає 18.3 смертей, православних 14.8, евангеликів 14.4 римо-кат. 14 і на жидів 10.1. Природній приріст населення був такий: римо-кат. віроісповідання 272,355 осіб, православне 60,923, греко-кат. 37,828 мойсеєве 29,561, евангелицьке 5,677 і інші віроісповідання 3,443 особи. На 1,000 мешканців найбільший приріст виказують православні 15.04, римо-кат. 12.3 гр.-кат. 10.6, жиди 9.2, евангелики 6.6.

ВАРТІСТЬ ФАРМЕРСЬКОЇ МАШИНЕРІЇ.

Минулих 17 літ канадські фармери видавали пересічно по 52 міліони долярів річно на закупно фармерської машинерії. Домініяльний спис, переведений у 1931 р., виказує, що в тому році було на канадських фармах машинерії вартости 651 міліонів долярів. З того 55% випало на Саскачеван, Алберту і Манітобу. В західній Канаді особливо зачинається розповсюднювати вживання тракторів. Коли взяти під увагу, що фармерську машинерію робиться так, щоб скоро псувалась і нищилась, то можна собі уявити, яку то дійну корову мають протеґовані східні фабриканти в західній Канаді.

СТРІЛЯВ ДО ІНШИХ, А ВБИВ СЕБЕ.

В Черепині коло Львова 26-літній Іван Яремко на тлі родинних непорозумінь рішив убити тестя і його жінку. Яремко стрілив тричі до Анни Наконечної й двічі до Андрія Наконечного, свого тестя і його жінки. Стріли не поцілили. По замаху Яремко втік з дому, але за ним пустилися навздогін селяни, що, довідавшись про замах, хотіли його злінчувати. В полі Яремко стрілив до товпи чотири рази, але й ці стріли не поцілили. Тоді Яремко стрілив собі два рази в серце. В безнадійному стані перевезли його до лічниці.

БУДУЮТЬ ЦУКРОВАРНЮ.

В Березовиці Великій, повіт Тернопіль, відбулося врочисте посвячення вугольного каменя під рільничу цукроварню „Поділе". В працях при будові занятих є кількасот робітників.

ПОМИСЛОВІСТЬ ОБМАНЦІВ НЕ ЗНАЄ МЕЖ.

Ще підчас світової війни австрійські війська підпалили були село Опадківці у краківськім воєвідстві. Згоріло теж господарство С. Домбровського, який після війни по довгих трудах відбудував зруйновані будинки. Перед кількома днями прийшли до Домбровського якісь два підозрілі типи і, представившись як делеґати фікційного комітету воєнних відшкодовань", заявили, що Домбровський може дістати кільканацять тисяч за зруйновані будинки, але мусить вистаратися 800 зл. такси для „оцінкової комісії". Легковірний селянин випродав майже ввесь свій інвентар і передав обманцям гроші. Домбровський дістав від обманців якісь папери і виїхав з цілою родиною до Варшави. Обманці веліли йому зголоситись до скарбового уряду, де мав він дістати 27,000 зл. Наївний селянин виконав усі доручення обманців і щойно урядовці скарбового уряду отворили бідоласі очі. З розпуки намагався Домбровський з жінкою повіситись, але готелева прислуга відрятувала нещасливих самовбивників. На вулиці кинулися обоє під авто, але шофер в останній хвилині затримав авто. Самовбивників взяла під опіку поліція, яка відставила їх до села, а за обманцями почала розшуки.

ПОЛЯКІВ ПЕРЕКОНАЄ ТІЛЬКИ СИЛА

ВАРШАВА. — В „Курєрі Варшавскім" з 25 квітня ц. р. є поміщена стаття на українські справи, яка в сотий раз доказує крайно вороже відношення поляків до українців. В тій статті пишеться: „України ніхто ще перед 30, а навіть перед 20 роками не шукав над Збручем, ні в околицях Львова, ні Тернополя. Україною називали в Польщі поля над Дніпром: Побережжя і Запоріжжя. Про український нарід у Польщі ніхто не говорив і не писав, доки Німеччина в берестейськім договорі не вжила цеї назви для краю, який хотіла зробити підчиненою собі окраїнною (кресовою) державою; дала їй уряд з власної номінації й заключила з нею договір. Те, що сьогодні називаємо Східньою Малопольщею, перед розборами називали Червоною Руссю, або Галицькою Руссю. Не мало це нічого спільного з Україною, ні з Козаччиною".

ПРОТИЖИДІВСЬКІ РОЗРУХИ В БЕРЕСТЮ.

БЕРЕСТЯ НАД БУГОМ.—Тут вибухли поважні протижидівські заворушення, в яких товпи поляків розбивали жидівські шиби, склепи та побивали жидів. Ці розрухи вибухли тоді, коли польське населення міста довідалося, що в шпиталі помер поліцай, котрого в часі домашньої ревізії проколов один жид. Польська партія „Стронніцтво Народове" розкинула летючки, які накликали польське населення „до пімсти за пролиту польську кров". Розрухи поширюються.

СОВЄТСЬКІ НАРОДИ ПЕРЕЙМАЮТЬСЯ ДУХОМ НАЦІОНАЛІЗМУ.

МОСКВА. — Совєтський часопис „Орджонікізкая Правда" помістив статтю, в якій пишеться, що націоналісти і ліва опозиція на Кавказі поборюють совєтську національну політику. Останніми часами — пише цей часопис — можна завважати, що в національних републиках Кавказу зачалась акція націоналістів і контрреволюціонерів. У проводі цих контрреволюційних орґанізацій були члени окружних бюр партійних комітетів. Їх діяльність полягала на дезорґанізуванню рільних колективів, підсичуванні націоналістичних настроїв і провадженні контрреволюційної пропаґанди в пресі, літературі та в школах. Крім цього ці елементи провадять боротьбу з московською групою в проводі партії, щоб у той спосіб московський елемент здискредитувати. В Даґестані націоналісти висунули клич „Якнайдалі від соціялістичної московської культури, якнайдалі від Москви". У північній Осетії викрито ґніздо націоналістів і членів опозиції. В Кабардіно-Балкарії націоналісти виселювали москалів з деяких сіл. В Чечено-Інґушетії націоналісти використовували настрої колхозників підчас стягання податків і бунтували маси проти Совєтів.

НЕВЖЕ АНТИСЕМІТИЗМ У СОВЄТАХ?

МОСКВА. — Від року кружляють вістки, що в Совєтах, і то в правлячій верхівці, поширюється антисемітизм. Сам Сталін є пружиною його. Він хоче в той спосіб відвернути від себе гнів мас та повернути його в інший бік. Новим доказом цього протижидівського руху є нібито кінець карієри всемогучого Лазаря Кагановича, а з ним цілої його родини, яка позахоплювала високі позиції в совєтськім уряді. Останніми часами сензаційно мусіла опустити Кремль сестра Кагановича, яка була приватною секретаркою Сталіна. Тепер у Москві кружляють вістки, що Сталін рішив усунути так Кагановича з його позиції комісара комунікації. Правдоподібно Кагановича цілком не зліквідують, тільки дадуть йому якесь становище за границею, амбасадора в Китаю, або Японії.

КНЯЗЬ ВІНДЗОР ДОБИВСЯ ТИТУЛУ ДЛЯ СВОЄЇ КОХАНОЇ.

ЛОНДОН. — Заходи князя Віндзора, щоб за всяку ціну добитися для своєї будучої жінки, пані Симпсон, чи, як вона тепер називається, пані Варфілд, титулу „ваша королівська високість", увінчались успіхом. Зпочатку анґлійський уряд не хотів був дати цього титулу пані Варфілд, але в останніх днях прийшла урядова заява, що на основі закону титулу „ваша королівська високість" фактично будучій жінці князя Віндзора не можна відібрати. Тепер князь Віндзор старається, щоб конче хтось із його родини приїхав до нього на весілля. З тим він раз-враз телефоном звертається, як звичайно, до мами, й благає, щоб мама про це для нього постаралася. Правдоподібно поїде до нього на весілля наймолодший брат, князь Кенту.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

САМОГО ЗАКОНУ ЗАМАЛО

Сенатський комітет для горожанських свобід, на чолі котрого стоїть сенатор Ла Фолет, покінчив уже свої переслухання щодо стану прав робітників у повіті Гарлен, у стейті Кентокі. Ці розсліди показали, до яких меж може докотитися робітництво по інших частинах Америки, якщо воно не буде добре дивитися за своїми справами.

За останні дні цього слідства комітет переслухував спеціяльно свідків, котрі говорили про те, які умовини панують у тім повіті якраз тепер, себто вже по ухваленню закону Вагнера та рішення найвищого суду, котрим признано цей закон згідним з американською конституцією.

Зізнання цих свідків показали, що в повіті Гарлен далі робітники не мають прав, ґарантованих законом Вагнера. Майнерів викидається з роботи за те, що вони приступають до юнії. Власники копалень застрашують свідків, що хочуть зізнавати перед сенатським комітетом проти власників. На переслуханя перед великою лавою присяжних суддів, що вела слідство проти актів терору з боку вуглевих баронів, в хвилі, як зізнавав один свідок, на салю переслухань увійшов шериф, показуючи свій револьвер дуже значучо. Свідок узяв це за натяк-погрозу й відмовився далі зізнавати.

Один депутат шерифа дістав грижу совісти й не хотів приступити до шайки напасників, що мала стріляти на дім одного юнійного орґанізатора, і за це його самого постріляли й лишили на дорозі в думці, що він уже неживий. Потім шайка напала на дім юнійного орґанізатора, стріляла в дім і вбила його сина. Люди, що постріляли депутата шерифа, оповіли шерифові про свій учинок, але він не зробив ніякого кроку, щоб їх арештувати, а останнього тижня виплатив їм „пейду" з повітової каси.

Перед великою лавою присяжних шериф заявив під присягою, що від нього ніхто не домагався охороняти юнійних робітників; тимчасом він самий не хотів приймати з почти листів, як він сподівався, що в них є домагання захорони для робітників.

Один свідок заявив, що шериф давав йому 2,000 долярів, як він не піде до Вашинґтону.

Перед робітниками стоїть тепер питання: Чому діються такі річи в повіті Гарлен? Невжеж цей повіт не лежить у Злучених Державах? Як він в Америці, то чому робітники не мають охорони, ґарантованої конституцією й законом Вагнера? Відповідь може бути лиш одна: робітники в повіті Гарлен не зорґанізовані для оборони своїх прав. Вони не виступають до боротьби за свої права, а тимсамим їх зрікаються, бо права належать тільки тим, що за них усе готові боротись. Так є всюди в світі, так є й у Злучених Державах.

ПОЕЗІЯ НА ПРИПОНІ

„З пісні слова не викинеш". Народня пісня, як твір маси, була і є правдива й непідкупна. Свою прихильність або ворожість до тої чи іншої події або до особи народня пісня висловлює щиро й рішучо. Особливо це відноситься до української народньої пісні, створеної нацією, яка довгі століття боролася за ідеали волі й рівности. В московських піснях згадується про „царябатюшку", але українська народня пісня царів не любить, а тому й звертається до цариці:

„Катерино, вража бабо,
Що ти наробила?
Степ широкий, край веселий
Панам наділила".

Московські большевики рішили, що можна взяти на службу партії також українську народню пісню. Почали шукати пісень про Сталіна. Але крім варіянтів на давно відомі пісні нічого нового не знайшли. Наприклад:

„Пише, пише Йосиф Сталін
Всім фашистам взагалі:
Ой на щож ви, вражі діти,
Україну продали?"

Це очевидячки перерібка іронічної пісеньки, яку склали українські козаки, відступаючи, через отаманське безголовя, на румунську територію в березні 1919 року:

„Пише, пише цар румунський
Отаманам взагалі:
Ой на щож ви, вражі діти,
Україну продали?"

Недостача українських пісень, що булиб прихильні до Сталіна (ворожих, мабуть, є цілком досить!) примусила комуністичну владу звернутися до редакцій районових газет, щоб вони „збирали народню творчість". Що робити? Коли „начальство" хоче, то треба йому догодити. І слідом за наказом, появилися збірки „Пісень про Сталіна". Нема сумніву, що ці цісні складав той „нарід", що пише в редакціях. Хто знає добре смак українців до пісні, не повірить, щоб хист нашого народу знизився до такого рівня, як, примíром, у цій „народній пісні":

„Ой, комбайни на ланах
Пшеницю збирають,
Комбайнера кріпака
Усі добре знають.
Ой як його та не знають,
Як не веселиться, —
Що у Сталіна він був
В червоній столиці!"

Чи може український нарід співати й думати таким льокайським тоном? Ніколи! Але „Вісти" з 18 квітня наводять ще подібні „перлини".

„Стільки в Дніпра сивого
Тай води нема,
Скільки є у Сталіна
Світлого ума.
Ще так не світило нам
Сонце на землі, —
Мабуть воно в Сталіна
Побуло в Кремлі".

„Вісти" зазначають: „Народня пісня! Скільки в ній щирого почуття, глибокої мудрости"...

Та чи співає цю пісню хтось інший крім редакторів совєтських газет? Бо чиж можна собі уявити пісню про кохання, щоб у ній обовязково згадувалося про політику? Комуністичні творці „народніх пісень" і на це здібні.

„Ой вийду, вийду
Рано до ставу,
Там я милого
Дожидать стану.
Роркажу правду,
Над ставом стану,
Як привітався
До мене Сталін.
З щастям великим
Милого стріну,
Хай упізнає
Свою дівчину"...

І цю балаканину хоче большевицька диктатура видавати за „народню творчість":

„Ой нема палкіш привіту,
Як від матері та роду,
Ой нема любови більше,
Як до Сталіна в народу.
Ти відкрив нам життя далі,
Ти відкрив нам очей світ,
Тобі, любий, рідний Сталін,
Наш колгоспівський привіт".

Коли цар Петро І. запанував в Україні після перемоги над українцями й шведами 1709 року, то знаходилися тоді між письменними українцями такі, що хотіли віршами на честь цареві заробити грошенята, Але цареві й на думку не приходило видавати бездарну „творчість" великих писак за творчість українського народу. Тепер, через 200 років, зовсім інакше: настав великий „поступ". Недармо живемо в 20. віці.

Д. М.

РОБОТА ЧЕХІВ У ВІДНІ

Робота чехів — якаж це інтересна частина людської культури, і скільки то вже не написано про неї при найрізжніших нагодах! Бо не дивлячись тепер на те, яка ціль тієї роботи чехів в тім чи іншім напрямі, та як до неї доводиться ставитись тим, які в наслідок політичних відносин самі стають її предметом, треба сказати, чи властиво повторити зайвий раз! — що кожну намічену собою роботу національного характеру чехи вміють вести з залізною послідовністю і витревалістю аж до повного осягнення оконечної мети. Отак уміло, доцільно й несхитно вели вони свою роботу за ввесь час, коли змагалися за своє визволення і за власну державу. І також послідовно, значить з усією безоглядністю, ведуть її вони й тепер скрізь там, де треба, — як це їм здається — боронити інтересів їх нації та їх держави. Чехи не витрачують національної енерґії на такі вічні і нікчемні міжособиці, кирині та чвари, як нпр. ми, українці Вони не розжирають національного орґанізму такими огидними особистими сварами, як ми. Вони замісць опльовувати себе і топити в багнюках найординарнішої і — зза спасенного плота! — киданої лайки, всю свою енерґію звертають у напрямі — національних інтересів. І що зцього погляду вони **і в чужім середовищі** таксамо обєднано і таксамо послідовно аж до повної безоглядности беруться за свою роботу, на це одним з доказів є і робота чехів у Відні, про яку я тут хочу подати читачам „Свободи" декілька цікавіших дат.

Я спираюся притім на звіт німецької рідношкільної орґанізації **„Дойчер Шульферайн Зідмарк"**, поданий у її офіціозі **„Міттайлюнґен"** (Апріль 1937, Фольґе 3), в якім читаємо між іншим таке:

„Наша орґанізація Зідмарк звертає пильну увагу на охоронну акцію відносно прав німецької школи не тільки на окраїнах німецької батьківщини, але й скрізь там у краю самім, де даний осередок видається нам загроженим чужинецькими впливами. А таким осередком є, хоч і які неймовірне воно на перший погляд! — таки наш Відень. Так, — він, Відень, столиця одної німецької держави, й один з найвеличавіших осередків німецької культури, є з національного погляду дуже поважно загрожений, причім головну ролю в тім загрозливім наступі на Відень грають — **чехи**".

Даліж німецький звіт подає такі факти:

Після подій у лютім 1934 (викликаних, як відомо, невдатним пучом австрійських соціялістів. — О. Г.), розвязано багацько чеських товариств, що були у звязку з соціял-демократами, через що можна було думати, що робота чехів у Відні буде на будуче припинена. Одначе чехи зуміли зараз змінити фронт і приладитися відповідно до нових обставин. Вони створили силу культурницьких, соціяльних, господарських і спортових комісій, зложили новому урядові присягу вірности, і добули таким чином змоги працювати для себе спокійно далі. **А головна їх праця присвячена саме розбудові їх шкільництва, яке і є найтрівкішою основою існування всякої національної меншости** (всі підкреслення мої.— О. Г.); зокремаж дуже важною й мілродатною є тут робота чеського **Товариства ім. Коменського.** За його власними заподаннями вдержує воно тепер у Відні і в його околиці **18** дитячих садків з учнями в числі 953, **6** народніх шкіл (919 учнів), **6** головних шкіл і дві фахові школи (1,340 учнів), **2** середні школи (961 учнів) і 4 курси навчання мов (40 учнів), в цілости отже **4,095** учеників проти 4,049 у році минулім. А у 8-ох прилюдних чеських народніх школах, що їх місто Відень мусить удержувати силою брненського договору, є цього року **580** учнів проти 597 минулого року. Таке майже повне зацілення числа чеських школярів звертає нашу увагу тимпаче, що як виявляє звіт віденської Шкільної Ради, число учнів в німецьких школах Відня в біжучім році поменшилося на 8,331 учеників, з чого на головні школи припало 6,002. А коли возьмемо притім під розвагу те, що загальне число шкільної дітвори у Відні виносить 124,000, отже 7% усього населення, то зогляду на загальне число чеських меншин у Відні, а саме 40,000 душ, відсоток шкільної молоді в них виносить **11.7%**, отже **47%** більше, ніж у корінного населення Відня. „Оті числа — каже німецький звіт — жахливі вже самі собою, та ще більше жахлива є думка про те, як вираховують статистики, відповідно до застрашаючого зменшення народин дітей у Відні число шкільної дтвори тут поменшиться за 6 літ на 44,000 тоді, як чехи рахують з цього погляду на видатки прибільшення їх шкільного доросту".

Як отже бачимо:

Це неабиякі досягнення.

Але воно ще далеко не все.

І так Товариство ім. Коменського присвячує особлившу увагу орґанізації дитячих садків. Воно намагається приєднувати для цієї справи якнайбільше малої дітвори і без огляду на національну та державну приналежність дітей, запевнюючи їм бізплатне приняття до садку та прохарчування тут, призасоблення убранням і черевиками, а в літі уможливлення безплатного виїзду на вакації в межах Чехословаччини. Отак з 953 дітей, що вчащають до садків, 538 користуються змогою цілоденного побуту тутже і харчу, а решта складає дуже невидатні оплати, причім удержання тих садків коштує місячно 1,400 шілінґів. Але воно всетаки оплачується, коли зважимо, що таким чином дитячі садки виховують чеським школам цілі ряди відповідного доросту. І воно не диво притім, що титулом витрат на свою роботу в околах Австрії Товариство ім. Коменського видало упродовж останніх 15 літ **8,706,500** чеських корон, з чого на самий Відень припало 6,880,880,250. А школи, видвигнені цією орґанізацією, це почасти справжні палати, як ось наприклад нова реальна ґімназія у Відні (III.).

Другаж, теж дуже активна чеська орґанзація у Відні, це **„Ческе Серце"**, яка крім центральної установи має ще й 33 філії. Ця орґанізація виконувала минулого року обовязки опіки над 487 дітьми, мала під окремим доглядом 2,436 дітей, роздарувавши між них приблизно 372 одіня, 541 пар черевиків і 260 зимових плащів, дала 2,760 дітям змогу вакаційного віддиху в Чехословаччині і витратила на кошти своїх починів **72,670 шілінґів.** Позатим одначе допомогають чеській молоді щеї й поменші їх орґанізації, як ось **„Добромiль", „Індіна", „Людмілля", „Матіце скольска"** й інці. А Товариство ім. Коменського дбає не тільки про освіту дтей, але турбується і влаштуванням університетських курсів для старших, яких досі 27. Притімже гідне згадки й те, що у Празі є окремий уряд для чехів за кордоном. Він веде покажчик усіх земляків, що перебувають на чужині. Є з ними при допомозі окремих товариств у звязку настільки, що в кожен час може дізнатися про їх побажання та намічені ними почини (нпр. відносно якоїсь пропаґандивної акції!). Уділює їм з цього погляду відповідні інформації і вказвки, а притім видає для них і висилає їм безплатно призначений для них журнал **„Краян"**.

Даліж працює у Відні з великим успіхом чеська орґанізація для опіки молоддю, що вчиться ремесла.

І таксамо є в чехів орґани, які турбуються підвищенням пенсії тим емеритам, що місцем постійного побуту після спенсіонування вибирають собі Відень, та чеськими безробітними у Відні. Ці останні дістають крім прилюдної допомоги ще й 5 шіл. місячно та правильно видавану пайку харчів. Зновуж чеські підприємці одержують від фінансових установ відповідні позички на дуже для них догудних умовах.

Словом:

Орґанізація чехів у Відні просто зразкова, і здавалосяб, що тепер вони змогою такої орґанізації мусять бути дуже вдоволені.

Але дивіться — чеським орґанізаторам, що так прекрасно зуміли собі в найкоротшім часі присвоїти звичаї хижих займанців, тих усіх здобутків у Відні — ще замало!

Бо от що каже про те наш німецький звіт:

„Поправді, — хоч, як воно дивно воно, а проте доводиться ствердити, що своїми великими досягненнями у Відні чехи — невдоволені. Все наново ось можна читати в їх тутешнім орґані „Віденски Денік" жалоби і скарги на здогадне гноблення (!) членів чеської нації у Відні. І це так тоді, коли ввесь світ може в кожен час переконатися про успіхи і досягнення дотеперішньої роботи чехів тутже, а з другої сторони нпр. про стан німецької менцини — в Судетах. Бо треба сказати ось, що доля більшої частини тих 35 міліонів німців у Судетах — зокремаж молоді — просто страшна. Все наново приходять звідтам вістки про нужду в індустрійних осередках, про нехтування німців у прилюдній службі та про кривдження і гноблення німецького шкільництва орґанами чеського уряду (ну, а про всі чеські злочини відносно української займанщини то вже й не говорити! — О. Г.).

Та в цій статті не йде мені про чеські брехні відносно їх положення у Відні, а виключно про силу їх творчої орґанізаційної роботи тутже і за кордоном узагалі.

І йде мені тут про те, щоб показати нашим закукуріченим аматорам лайок, сварів, наклепів тай таких інших українських багнюк злочинного і нікому непотрібного пустомельства у гноївці їх „полемік", що роблять за кордоном народи зрілі до державности, а чого не вміємо, а головно не хочемо робити таксамо — ми. Ми, розсварені, розланяні, все розталапані в якійсь багнюці українці, які ми; не зважаючи на два тисячліття нашої нещасної історії і на наших славетних 45 міліонів лобів, ще завжди не навчились на світі одного, а саме:

Мати розум і знати, що корисне для нас, а що нас губить уже сотки-сотки літ і все наново кидає нас розбитим паралітиком під ноги мудрим чужинецьким хижакам.

..Ні! Наш український Марко Проклятий не навчиться тієї мудрости ніколи!

Д-р Остап Грицай.

О. Цопі.

ТУГА ЗА ЗОЛОТОМ

Кожний раз, як дівчина сходила з гори, зупинялася в Камінній Долині, допитливо розглядалася на право й ліво, бо ще дитиною чула, що в цій долині десь у яругах є золото. Думала собі:

— Ах, коби я його знайшла! Я сталаб багата, купилаб собі багату спідницю в цвіти та намисто, що сяє ріжними веселковими барвами.

Так д у м а л а дівчина, стріляючи ясними очима довкола; потім ішла далі.

— Та де то моглоб бути це блаженне золото? Маже скрите між коріннями дубів, які бережуть його, наче гострі вірлиці кигті. Або може в тих щілинах, що то тут то там визирають зпоміж чорної землі?

І одного вечора дівчина бачила золото — одначе у сні. Снився їй її любий сон; небо повне білих хмар, що пересуваються понад самою її головою. Аж н а р а з білі хмари розсунулися, а з них стали сипатися, наче метелики, сотки й тисячі золотих грошей. Нараз цей образ зник і дівчина знайшлася серед Камяної Долини, куди нераз переходила. Поміж скелями та д е р е в а м и знімалася Чорна Гора, о п о я с а н а вдолі вінцем великих дубів, на верху з нагими скелями, які з віддалі подобали на невеличку шапку. І тепер цей образ злився з тим першим: золоті гроші, що перше падали із хмар, тепер зісувалися по спадистій горі. Трохи грошей задержалося у щілинах скелі, та б а г а т о зісувалося все нижче й нижче, аж до ніг дівчини. Тут зупинилися і за хвилину була їх велика купа, така ясна, блискуча: золото! золото!

На другий день дівчина встала раніше ніж звичайно, а серце їй билося із щастя. Та як засяло сонце, спиталася, як звичайно: — Чи то можливе?

Пополудні таки не могла, щоб не сказати мамі:

— Чи ви бачили, мамо, вже не маємо нітрохи дров? Добре, я піду на гору та принесу вязанку?

Мати згодилася і ось дівчина біжить уже вгору.

Переходить через кладку, що йде понад ґірський потік, і не зупиняється ні на хвилинку, щоб глянути у бистру воду, що спадала з гори, журкотіла об каміння та співала якусь дику пісеньку. Ось уже сходить у Камяну Долину. Серце їй беться неспокійно на думку, що тепер буде багата та щаслива.

Та при вході у долину нема нічого нового. Камінна Долина й сьогодні така сама, як усе була: лише д е р е в а втратили листя і тепер дрожать на листопадовому вітрі. Дівчина спішиться. Холод пройняв її; тоді завважала, що сонце позад неї скрилося за хмарою та що час від часу продереться ізза хмари та кине сніп проміння. Коли глянула вперед, дивиться: чудо— всенька Чорна Гора вкрита золотом, яке вона бачила у сні. Іскриться воно, тече та зливається все нижче й нижче, поки не зупинилося на в е л и к і й купі, що ясно світиться. Дівчина наче непритомна побігла вперед. Ніщо не спинює її. С к а ч е, біжить, не тямить нічого з великого щастя.

Як підбігла ближче до Чорної Гори, нараз зупинилася та побачила це, що вона взяла була за золото. Відразу зрозуміла, що для неї може й не може бути іншого золота. Все це золото то лише сухе листя, яке падало на Чорну Гору, а яке вітер ніс у долину. Листя вже від себе було червоне й жовте, а сонце ще додавало йому окремого забарвлення та чару.

Дівчина стояла зачудована. Сперлася об скелю та гляділа мовчки і з жалем, із сумними очима, з розчаруванням і тугою. Її лице виглядало тепер як лице людини, що нараз утратила всі веселі дитячі мрії. Сумно назбирала дров і стала сходити помало-помало вділ. Думка, що мрія про золото пропала на віки, надала її лицю вираз передчасної поваги та строгости.

ПИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Літл Фолс, Н. Й. — В дописі про „Писанку для Рідної Школи" в „Свободі" з 10. травня пропущені два жертводавці: М. Микитюк $1 і Анна Кравецька $1.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

МУЗИЧНА КОМЕДІЯ.

Так один американський журнал називає те, що тепер діється в Румунії, де два королівські брати посварилися за жінки. Залізна Гвардія виступає проти короля за його приятельку, котра є жидівського роду, а король проти свого брата за те, що, мовляв, він, водиться з жінкою „простого роду" та ще домагається для неї пошанування як для принцеси з королівського роду.

Однаке, підчеркує журнал, скандали за жінки це тільки параван, за котрим криється поважна інтрига: Залізна Гвардія, що взорує свою політику на німецькім націстичнім руху, хоче скинути теперішнього короля й посадити прислужного їй королівського брата.

Та скільки є людей, що дивляться поза параван? Чи нема більше людей, які дивляться тільки на ті події, що розіграються лиш на публичнім овиді, не знаючи того, що діється за сценою? Скільки людей ще й нині думає, що монархія не має тих політичних клопотів з наслідством найвищої влади, що, мовляв, мають демократичні держави.

СЕКРЕТИ ГАРЕМУ.

В Англії появилася книжка Пензера про гарем турецького султана. Англійці зачитуються книжкою, бо здавна гареми турецьких султанів були джерелом романтичних історій. Про їх секрети ходили предивні чутки. Мовляв, у них велися предивні інтриги, робилися через одну ніч предивні карієри, ломалися великі впливи. Мовляв, гарем султана це була турецька „Тамені Гол", на чолі котрої царили колишні султанські жінки й муринські евнухи.

Що таке гарем, звісно: це та частина палати, де магомедани держали своїх жінок. Султан таких жінок мав багато, деколи по кілька соток.

Пензер зовсім практично висказав цю цікавість людей до тайн султанського гарему. Та хто знає, чи не практичніший є Кемаль Паша, що розкрив гарем для туристів і збирає з відвідувачів „великого сералія" гарну готівку для нової турецької держави.

ЗВІДКИ ВЗЯЛИСЯ ГАРЕМИ.

Пензер виказує неправдивість загальної думки, що, мовляв, гарем це признака, питома турецьким правителям. Він показує, що перші правителі Туреччини були тверді вояки, що не знали ніяких розкошей. Одначе, здобувши собі візантійську імперію, добичники переняли з посілостями теж і розкоші, котрі вони застали в добутих панів, а саме гареми з сотками жінок і панування евнухів.

Ці розкоші розложили панів Візантії, а діставшися на двір турецьких султанів, розложили зчасом тілесну й умову силу нових панів.

Що буде з наслідниками Кемаля Паші?

ЯК ПОЗБУВАЛИСЯ ЖІНОК.

Малює Пензер цікавий образ обичаїв турецьких султанів, коли він подає такий факт про султана Ібрагіма:

„По одній з його забав він нагло постановив витопити цілий свій гарем просто на те, щоб дістати цілий гарем новий. На його приказ схоплено кількасот жінок, запхано в міхи й вкинено в Босфор. Лиш одна з них урятувалася. Її добув перепливаючий корабель і вона остаточно добилась до Парижа".

Це скидається зовсім на те, як Сталін змінює своїх прибічників.

ЯК ДІСТАВАЛИ СОБІ ЖІНОК.

Нові жінки султан, звісно, набував дорогою купна.

Це може видаватися старовинною диковиною, якій рівної нині нема. Одначе Петер Фройхен, що недавно описав свої перебування в підбігунових околицях, каже, що серед ескімосів можна купити собі жінку за ціну стіни дому або дитину за ринку до смаження.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗУ

за квітень 1937 року.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	306.92	151.	75.09
2.	139.66	153.	12.04
3.	80.14	154.	33.60
4.	61.99	155.	217.40
5.	134.79	156.	86.06
6.	46.24	157.	8.42
7.	202.15	158.	85.45
8.	134.45	159.	15.86
9.	98.80	160.	33.33
10.	120.25	161.	42.62
11.	60.67	162.	38.62
12.	133.01	163.	46.02
13.	51.87	164.	87.14
14.	14.24	165.	23.79
15.	16.28	166.	54.05
16.	30.55	167.	90.05
17.	13.22	168.	144.40
18.	98.41	170.	121.24
20.	59.72	171.	103.69
21.	39.74	172.	39.25
22.	44.12	173.	18.32
23.	9.36	174.	8.98
24.	26.44	175.	64.18
25.	37.26	176.	58.22
26.	31.40	177.	76.91
27.	32.64	178.	75.69
28.	51.89	179.	76.36
29.	122.95	180.	45.35
30.	47.24	181.	122.37
31.	57.58	182.	140.44
32.	6.86	183.	64.92
33.	53.98	185.	231.29
34.	34.53	186.	98.67
35.	61.47	187.	28.31
36.	112.59	188.	42.87
37.	77.09	189.	13.20
38.	74.83	190.	36.48
39.	90.24	191.	50.41
40.	21.58	192.	116.50
41.	23.78	193.	102.80
42.	89.76	194.	36.25
43.	51.34	195.	37.48
44.	83.77	196.	21.20
45.	100.47	197.	16.47
46.	28.32	198.	152.43
47.	37.33	199.	25.86
48.	44.41	200.	120.80
49.	1.28	201.	22.14
50.	73.20	202.	5.36
51.	24.53	203.	111.13
52.	51.68	204.	474.07
53.	22.48	205.	22.66
54.	47.01	206.	412.34
55.	26.97	207.	53.40
56.	24.24	208.	28.72
57.	102.36	209.	76.73
58.	60.00	210.	48.12
59.	45.17	211.	172.50
60.	31.91	212.	4.42
61.	10.10	213.	235.69
62.	60.21	214.	37.41
63.	45.61	215.	19.40
64.	85.71	216.	12.90
65.	122.06	217.	159.80
66.	110.30	218.	110.90
67.	100.98	219.	122.04
68.	10.82	220.	145.47
69.	23.76	221.	302.34
70.	164.61	223.	161.17
71.	15.58	224.	23.13
72.	34.34	225.	8.06
73.	94.34	226.	52.61
74.	6.69	227.	31.82
75.	42.13	228.	129.52
77.	47.94	229.	39.07
78.	64.73	230.	130.09
79.	9.77	231.	10.91
80.	16.23	232.	14.19
81.	42.71	233.	21.58
82.	14.37	234.	84.54
83.	122.06	235.	73.15
84.	55.23	236.	86.84
85.	97.50	237.	144.21
86.	133.73	238.	146.08
87.	67.69	239.	186.00
88.	22.69	240.	39.89
89.	17.20	241.	60.97
90.	222.88	242.	21.83
91.	161.79	243.	17.34
92.	15.17	244.	3.12
93.	52.26	245.	37.38
94.	209.44	246.	55.68
95.	2.76	247.	185.59
96.	46.43	248.	52.17
97.	83.18	251.	55.91
98.	92.14	252.	38.72
99.	97.82	253.	56.75
100.	15.82	254.	71.81
101.	12.20	255.	21.77
102.	258.17	256.	47.07
103.	32.22	257.	24.47
104.	208.92	258.	4.68
105.	117.14	259.	110.03
106	149.41	260.	36.50
107.	22.75	261.	24.28
108.	65.01	262.	22.87
109.	89.19	263.	55.64
110.	3.76	264.	25.06
111.	10.52	265.	31.04
112.	169.81	266.	125.99
113.	25.35	267.	48.43
114.	75.20	268.	63.10
115.	6.18	269.	19.19
116.	33.50	270.	42.99
117.	77.92	271.	64.98
118.	28.99	272	33.99
119.	36.35	273.	179.96
120.	132.72	274.	119.54
121.	58.90	275.	68.25
122.	44.53	276.	138.76
123.	104.26	277.	94.94
124.	25.25	278.	46.73
125.	41.10	279.	3.79
126.	37.31	280.	83.89
127	110.09	281.	45.99
128.	7.68	282.	52.74
129.	33.40	283.	116.83
130.	170.32	284.	33.33
131	7.90	285.	8.61
132.	66.16	286.	36.96
133.	201.59	287.	17.32
134.	97.53	288.	167.04
135.	18.00	289.	10.69
136.	126.38	290.	16.65
137.	153.51	291.	162.37
138.	36.99	292.	254.85
139.	62.23	294.	25.17
140.	27.69	295.	68.88
141.	95.02	296.	143.19
142.	93.88	297.	3.15
143.	85.49	298.	62.10
144.	22.54	299.	44.48
145.	19.82	300.	109.64
146.	88.17	301.	67.93
147.	268.82	302.	12.43
148.	11.25	303.	52.60
149.	20.56	304.	71.85
150.	26.35	305.	49.53

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
306.	29.03	349.	25.64
308.	85.68	350.	54.15
309.	20.18	351.	7.68
310.	75.75	352.	61.44
311.	21.65	355.	49.82
312.	46.95	357.	40.49
314.	13.88	358.	41.00
315.	20.54	359.	64.77
316.	96.26	361.	623.85
317.	54.57	362.	46.91
318.	105.35	363.	83.70
319.	42.49	364.	223.62
320.	82.20	365.	65.89
321.	18.19	366.	8.52
322.	37.00	367.	213.41
323.	22.06	368.	23.40
324.	101.28	369.	61.25
325.	21.20	370.	149.85
326.	34.79	371.	115.95
327.	32.96	372.	27.12
328.	8.65	373.	28.44
329.	1.48	374.	105.60
330.	70.67	375.	92.83
331.	34.13	376.	22.61
332.	67.56	377.	14.26
333.	26.87	378.	11.04
334.	80.20	379.	28.77
335.	15.24	381.	2.54
336.	129.10	382.	32.02
337.	20.23	383.	142.73
338.	121.92	384.	12.96
339.	71.47	385.	146.35
340.	4.54	386.	30.66
341.	55.92	388.	86.30
342.	159.71	390.	25.74
343.	24.78	392.	12.44
344.	51.50	396.	56.93
345.	48.31	400.	17.57
347.	36.51	401.	27.12

З місячних вкладок нових родів обезпечення ______ $26,070.96

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	13.71	217.	2.74
2.	5.76	221.	8.20
3.	2.42	225.	14.54
7.	1.13	230.	3.81
8.	5.71	234.	24.12
19.	1.58	237.	2.68
20.	3.17	243.	18.23
28.	31.07	245.	3.08
30.	11.32	257.	7.31
33.	7.91	260.	1.23
37.	17.20	262.	5.38
39.	30.68	268.	2.93
57.	4.98	274.	1.49
62.	1.18	275.	18.25
65.	14.17	276.	6.96
69.	4.52	277.	2.02
70.	3.80	278.	1.15
83.	4.11	282.	3.55
88.	1.43	283.	4.93
90.	13.43	284.	3.37
101.	2.84	286.	37.75
102.	4.96	288.	3.83
106.	11.86	292.	2.87
108.	10.63	295.	1.13
112.	6.53	298.	3.05
117.	4.46	305.	8.31
125.	3.61	312.	2.26
127.	5.65	316.	1.41
134.	3.06	321.	5.01
135.	2.08	322.	1.31
139.	2.35	328.	2.01
140.	1.64	331.	4.74
142.	13.30	334.	2.28
143.	11.55	335.	6.34
147.	28.99	336.	7.46
151.	9.79	341.	1.75
155.	1.11	342.	24.67
156.	1.29	345.	2.65
161.	4.41	349.	5.24
170.	16.22	358.	2.52
181.	1.57	361.	10.38
185.	13.36	363.	88
189.	8.15	367.	3.51
194.	81	368.	74
206.	5.45	370.	27.21
208.	2.48	371.	1.30
209.	4.26	384.	28.93
215.	2.14	385.	4.03
216.	15.82	388.	17.56

З місячних вкладок старого роду обезпечення	$ 736.75
З місячних вкладок від членів	$26,807.71
Процент від бондів	1,112.50
Процент від морґеджів	6,303.04
Процент від позичок	473.17
Рент від реальности	35.00
Сплати морґеджів	3,747.53
Сплати позичок	2,511.00
Зворот позичок до народного фонду	24.83
З переносу резерви до нових родів обезпечення	3,383.12
З переносу процентів від інвестицій	5,302.94
Місячні вкладки за членів, звільнених від оплати	18,661.89
Зворот коштів рекордування Ф. Г. А. морґеджів	9.20

Перенесено до фонду сирітського по бл. п.:

в. 300 Березовська Катерина	140.27
в. 318 Кравчишин Мелянія	160.00
Разом	$68,672.20

РОЗХІД:

Виплати посмертних запомог по бл. п.:

в. 1 Тов Іван	1,000.00
в. 10 Клицко Йосиф	1,000.00
в. 10 Кривоніс Григорій	1,000.00
в. 45 Кулик Михайло	1,000.00
в. 67 Клянцко Африм	1,000.00
в. 82 Півінський Іван	1,000.00
в. 87 Ямельський Василь	1,000.00
в. 98 Альбаста Іван	1,000.00
в. 104 Андрусечко Йосиф	1,000.00
в. 112 Бісядецка Магдалена	750.00
в. 116 Штіпована Анна	750.00
в. 145 Патроник Павло	500.00
в. 147 Кущак Олекса	289.77
в. 176 Гулик Стефан	1,000.00
в. 208 Капчик Дмитро	1,000.00
в. 276 Тисячна Павлина	500.00
в. 300 Березовська Катерина	500.00
в. 301 Сенів Матрона	250.00
в. 318 Кравчишин Мелянія	1,000.00
в. 339 Буричка Лука	750.00
в. 368 Пророчок Анна	500.00
в. 373 Зелінська Катерина	500.00

Виплати сирітських частей по бл. п.:

в. 102 Бахоровський Андрій	362.50
в. 104 Сидор Марія	165.75
в. 109 Шуміло Анна	150.00
в. 124 Романів Ксеня	69.94
в. 198 Покітинський Мих.	170.40
в. 282 Ткач Іван	128.15
в. 332 Федюк Марія	121.00

Інші виплати з фонду посмертного:

Грошеві звороти, зворот проценту і звороти позичок	690.30
Кошти рекордування Ф. Г. А. морґеджів	22.45

Виплати з фонду запомогового:

в. 7 Когут Іван	25.00
в. 7 Ціркот Лешко	25.00
в. 7 Михайлишин Дмитро	35.00
в. 10 Шкурат Данько	35.00
в. 12 Стасяк Семен	35.00
в. 18 Маційовський Дмитро	35.00
в. 29 Парсник Марія	25.00
в. 30 Митрик Текля	25.00
в. 39 Фецич Ірина	25.00
в. 42 Саган Іван	50.00
в. 45 Згура Тимко	35.00
в. 51 Іваник Іван	50.00
в. 52 Клемик Марія	25.00
в. 56 Медвідь Данило	35.00
в. 58 Шемечко Олена	25.00
в. 63 Колодійчук Лешко	35.00
в. 65 Клюсь Олена	35.00
в. 73 Чорний Ілько	35.00
в. 91 Любка Анна	35.00
в. 91 Хац Петро (утрата пальців)	100.00
в. 102 Качмарчин Микола	25.00
в. 102 Кардамаш Микита	25.00
в. 109 Шепеляк Онуфрей	35.00
в. 121 Яворський Стефан	35.00
в. 147 Луців Юрій	35.00
в. 151 Паланиця Йосифина	25.00
в. 158 Цьвикало Пелягія	35.00
в. 159 Петрик Стефан	35.00
в. 179 Тустановський Василь	25.00
в. 179 Стеців Михайло	25.00
в. 179 Білик Микола	50.00
в. 206 Пасічняк Марія	25.00
в. 209 Савчак Олекса	35.00
в. 230 Бурка Анастасія	35.00
в. 247 Сивий Іван	50.00
в. 249 Буґель Анна	25.00
в. 254 Селеман Стефан	35.00
в. 255 Берестецький Мих.	35.00
в. 267 Каплун Марія	25.00
в. 269 Чорнокролюк Катер.	25.00
в. 276 Гомзяк Стефан	50.00
в. 280 Зінкевич Катерина	25.00
в. 293 Вальорна Анна	35.00
в. 296 Дубляниця Олекса	35.00
в. 301 Гнатишин Параскевія	25.00
в. 309 Демко Михайло	35.00
в. 310 Олексин Теодор	35.00
в. 317 Деманик Максим	35.00
в. 317 Сушевський Іван	35.00
в. 318 Дробот Дмитро	35.00
в. 318 Пацала Юстина	25.00
в. 333 Лисів Таця	25.00
в. 337 Семенків Яків	35.00
в. 337 Семенків Йосиф	25.00
в. 369 Малий Антін	35.00
в. 369 Куба Анна	35.00

Виплати з фонду адміністраційного:

Нагорода секретарям за січень лютий і березень		4,775.59
Свобода за орґан		3,595.00
Актуар за оцінку грамот і справи правні		1,126.73
Платня головного уряду		676.17
Платня помічних сил		269.13
М. Бернгард правні поради при інвестиціях морґеджів і бондів		200.00
Нагороди за нових членів		180.50
Видатки канцелярійні, почта, телефон і т. п.		147.81
Кошти подорожі і репрезентації		127.70
Лікарі за нових членів		115.25
Стейтове обезпечення робітників на випадок безробіття		52.07
Головний лікар за січень, лютий і березень		37.50
Стейти за лайсенси		30.00
Соціяльне обезпечення робітників		18.89
Печатки для відділів		11.72
Справи правні		10.00
Направа машини		1.50
Перенос резерви за членів, переписаних зі старого до нових родів обезпечення		3,383.12
Перенос процентів від інвестицій до фондів: посмертного старих родів і резервового інвестиції		5,302.94
Позички членам на грамоти нових родів обезпечення		3,107.00
Направа реальности		1,589.04
Опуст місячних вкладок для в нових родах обезпечення:		
фонд посмерт.	$13,806.12	
фонд адміністр.	3,566.46	
фонд конвенц.	429.77	
фонд народний	171.90	
фонд запомог.	687.64	18,661.89
Разом		$64,479.81

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Ґотівка з кінцем березня 1937 остала	$216,203.87
Прихід за квітень	68,672.20
Разом	$284,876.07
Розхід за квітень	64,479.81
Ґотівка з кінцем квітня 1937 остається	$220,396.26

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Ґотівка	$ 220,396.26
Морґеджі	1,232,897.71
Бонди	1,135,706.39
Реальности	998,461.13
Дім У. Н. Союзу	110,000.00
Позички членам	488,265.00
Разом	$4,185,726.49

Стан довжний:

Фонд посмертний нових родів обезпечення	$3,407,887.43
Фонд адміністраційний	128,598.45
Фонд запомоговий	79,082.87
Фонд народний	6,222.02
Фонд конвенційний	45,220.60
Фонд резервовий	12,176.07
Contingency reserve for protection of investm.	226,134.00
Фонд посмертний старого роду обезпечення	73,204.00
Фонд сирітський	207,201.05
Разом	$4,185,726.49

М. Мурашко, гол. предс.
Р. Слободян, гол. фін. секр.-кас.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗУ

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за квітень 1937 року.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	9.23	26.	1.00
2.	9.90	27.	70
3.	2.50	28.	7.42
4.	67	29.	7.20
5.	7.05	30.	5.85
6.	2.00	31.	6.30
7.	10.35	33.	8.55
8.	12.15	34.	67
9.	11.70	35.	2.05
10.	2.25	36.	8.22
11.	14.35	38.	3.15
12.	1.35	39.	4.72
13.	5.62	40.	1.58
14.	1.50	42.	5.62
15.	67	43.	3.60
16.	2.25	44.	9.00
18.	2.25	45.	10.35
20.	8.55	46.	1.35
21.	7.57	47.	2.02
22.	1.15	48.	2.03
23.	90	50.	8.10
24.	9.00	51.	45

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
52.	4.50	223.	27.90
53.	3.15	225.	67
54.	1.35	227.	1.35
55.	3.40	228.	6.30
56.	7.42	229.	6.30
57.	4.40	230.	5.85
58.	10.15	231.	5.85
59.	10.80	232.	4.05
60.	1.57	233.	2.50
61	2.03	234.	15.05
62.	6.97	235.	4.72
63.	14.40	236	67
64.	8.75	237.	7.20
65.	6.75	238.	4.95
66.	1.15	239.	8.77
67.	6.07	241.	1.80
68.	90	242.	3.82
69.	3.60	243.	6.07
70.	6.52	244.	1.58
71.	50	245.	6.75
72.	3.35	246.	2.02
73.	1.12	247.	12.60
74.	45	248.	3.15
75.	6.75	251.	7.00
77.	3.37	252.	4.95
78.	2.65	253.	1.35
79.	90	254.	3.30
80.	3.15	255.	2.00
81.	5.62	256.	1.50
82.	4.05	257.	1.35
83.	8.10	258.	5.17
84.	1.35	259.	6.30
85.	19.15	260.	9.60
86.	7.42	261.	3.50
87	8.78	262.	1.35
88.	1.80	263.	2.05
89.	2.25	265.	1.13
90.	15.52	266.	1.12
91.	15.75	267.	3.83
92.	1.00	268.	4.28
93.	90	269.	1.00
94.	10.12	270.	11.25
95.	3.35	271.	2.92
96.	8.55	272.	1.80
97.	6.52	273.	1.35
98.	3.20	274.	4.73
99.	11.25	275.	4.50
100.	3.15	276.	11.50
102.	26.78	277.	10.60
103.	2.92	278.	1.00
104.	7.65	279.	1.80
105.	7.42	280.	4.95
106.	11.05	281.	4.38
107.	1.00	282.	12.82
108.	3.60	283.	7.75
109.	6.08	284.	1.35
110.	1.35	285.	50
112.	8.95	286.	3.37
113.	3.82	288.	11.47
114.	2.05	289.	1.80
115.	1.15	290.	2.25
116.	4.75	291.	19.23
117.	75	292.	23.62
118.	.115	293.	1.35
120.	9.90	294.	1.80
121.	11.48	295.	1.57
122.	1.60	296.	7.87
123.	5.15	297.	2.25
124.	6.07	298.	1.15
125.	6.08	299.	2.48
126.	4.05	300.	5.85
127.	6.75	301.	4.75
128.	1.35	302.	50
129.	70	303.	2.47
130.	10.57	304.	50
132.	5.40	305.	4.50
133.	2.70	306	70
135.	2.25	307.	45
136.	13.27	308.	2.05
137.	6.75	310.	2.25
138.	3.15	311.	1.15
139.	3.87	312.	5.40
140.	6.55	314.	1.88
141.	45	315.	25
142.	9.90	316.	8.10
143.	3.75	317.	3.60
144.	1.05	318.	6.30
145.	6.75	319.	6.30
146.	4.95	320.	4.95
147.	24.52	321.	4.05
148.	3.15	322.	45
149.	1.80	323.	2.70
150.	75	324.	3.82
151.	10.13	325.	3.60
154.	45	326.	4.05
155.	19.80	327.	1.40
156.	6.55	329.	25
158.	12.33	330.	10.12
159.	3.83	331.	2.02
160.	1.85	332.	3.82
161.	3.75	333.	3.60
162.	1.15	334.	5.18
163.	4.28	335.	1.12
164.	15.47	336.	11.47
165.	4.05	337.	25
167.	4.50	338.	10.80
168.	4.95	339.	5.57
170.	7.42	340.	1.80
171.	14.62	341.	25
172.	9.40	342.	11.70
173.	4.05	344.	2.48
174.	2.47	345.	4.62
175.	6.52	347.	8.10
176.	8.10	349.	45
177.	1.13	350.	1.15
178.	3.15	351.	68
179.	7.88	352.	5.20
180.	21.60	354.	67
181.	60	355.	2.93
182.	5.20	357.	2.70
185.	15.30	358.	2.30
186.	2.50	359.	8.77
188.	4.25	361.	31.95
189.	67	362.	7.42
191.	3.37	363.	10.80
192.	5.85	364.	15.97
193.	2.03	365.	1.35
194.	1.50	366.	3.85
196.	67	367.	5.85
197.	40	369.	11.50
198.	5.35	370.	7.20
199.	25	371.	9.12
200.	13.27	373.	1.35
201.	3.15	374.	7.03
204.	52.20	375.	6.52
205.	3.45	376.	25
206.	16.87	377.	1.50
207.	2.48	378.	2.70
208.	45	379.	5.62
209.	90	381.	1.12
210.	1.13	383.	11.70
211.	9.00	384.	7.40
212.	45	385.	9.90
213.	9.67	386.	8.10
214.	1.80	388.	9.22
217.	8.32	390.	6.52
218.	8.55	392.	1.80
219.	4.50	396.	4.20
220.	8.10	400.	10.80
221.	25.87	401.	1.57

З місячних вкладок від членів		$1,895.99
Процент від морґеджів		613.21
Сплати морґеджів		633.94
Місячні вкладки за членів звільнених від оплати:		
фонд посмерт.	$339.90	
фонд адміністрац.	226.60	566.50
Разом		$3,709.64

РОЗХІД:

Виплати з фонду посмертного:

в. 268 Нендза Ірина	100.00
в. 371 Онищук Емілян	332.00

Інші виплати з фонду посмертного:

Ґрошеві звороти нових родів Т. 2	82.74

Виплати з фонду адміністраційного:

Свобода за Укр. Тижневик	475.00
Платня помічних сил	258.84
Актуар за оцінку грамот	176.56
Нагороди за нових членів	135.00
Почтові видатки	30.00
Обезпечення помічних сил	18.51
Опуст місячних вкладок на класу Т. 2	566.50
Разом	$2,175.15

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Ґотівка з кінцем березня 1927 остала	$56,709.12
Прихід за квітень	3,709.64
Разом	$60,418.76
Розхід за квітень	2,175.15
Ґотівка з кінцем квітня 1937 остається	$58,243.61

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Ґотівка	$ 58,243.61
Морґеджі	173,142.12
Бонди	119,749.64
Реальности	56,650.92
Позички	104.00
Разом	$407,890.29

Стан довжний:

Фонд посмертний	$301,093.77
Фонд адміністраційний	106,796.52
Разом	$407,890.29

Р. Слободян, гол. фін. секр.-кас.
М. Мурашко, гол. предс.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В РІЧНИЦЮ СКАСУВАННЯ ПАНЩИНИ.

Отсим дописом я бажав би звернути увагу читачів на велику для нас усіх річницю, що припадає на 16 травня. Того дня в 1848 році запанувала правда над неправдою, справедливість над кривдою. Того дня і в тому році австрійський цісар зніс панщину і кріпацтво. До того часу, заки панщину скасовано, наші діди і прадіди мусіли гірко працювати на різних панів і підпанків, і то ще під доглядом посіпак, які підганяли їх нагайкою. В той час ніхто не мав жадного сумління над нашим людом і нікому було їм скаржитися за їх кривду, бо над ними мав неоспорне право лиш дідич, який міг робити з ними те, що захотів. За найменшу провину казав дідич селянина карати чи то буком чи тюрмою, а навіть, коли цього хотів, то міг його безкарно вбити. Без панського дозволу не мав селянин права женитись, чи вибиратися десь на інше село, ані не міг піти до церкви Богу помолитись. Лиш одне завдання мав визначене перед собою селянин, а це: працювати і працюючи вмерти.

Але, як то кажуть, „до часу збанок воду носить". Таксамо сталося з панщиною. Бо прийшов 1848 рік і під напором волі широкого народу австрійський цісар проголосив скасування панщини. Той день був великою радістю у наших селян, а для дідичів великим смутком, бо від того часу селяни не мусіли вже даром працювати на панів. Тоді настала велика радість, яка неслася з уст до уст, з хати до хати, з села до села, що вже не стало панщини. По церквах правили богослуження, дзвони безнастанно дзвонили, а люди співали радісні пісні:

А вже тоті пішли в кути,
Що носили на нас прути.
Вже панщини не видати,
Не будуть нас катувати.

На ту памятку наші селяни клали при дорогах хрести, до яких рік-річно ще й до нині йдуть з процесією. Той день, 16. травня, по багатьох галицьких селах люди вважають великим святом і стримуються від усякої праці, щоб у той спосіб вшанувати цей великий день.

Ми в Америці також не повинні того дня цілковито забувати й повинні пригадувати його якимись святами, щоб молодші покоління знали, які колись в Україні були часи.

Микола Горішний,
Ню Йорк, Н. Й.

У суді.

— Чи обвинувачений був уже коли караний?
— А відтоді?
— Ні разу.
— Що обвинувачений робив тих пятнадцять літ?
— Сидів у вязниці.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЧЕСТЕР, ПА.

Свято Тараса Шевченка.

Дня 7. березня ц. р. наша громада достойно відсвяткувала свято Тараса Шевченка. По Службі Божій місцевий парох укр. прав. церкви, о. Омелян Мицик, відправив панахиду, а пополудні відбувся святочний концерт, на який прибуло біля 250 місцевих та позамісцевих громадян. На концерті був гостем владика Йоан Теодорович, котрий виголосив промову, в якій влучно та приступно змалював часи до приходу Шевченка та вказав на важкість його народження у відповідний момент. Історія вчить, що багато народів щезло з лиця землі тільки тому, що в тяжких хвилинах ворожого гнету не було генія, який зумів би захопити маси та попровадити їх до світла і волі. І хто зна, що булоб сталося з українським народом, колиб у таку тяжку хвилину для українського народу не був народився Тарас Шевченко. І сьогодня продовжуються страждання, поневолення; і сьогодня треба би тревожитися будучністю українського народу; але нині ідея Шевченка, залишена в Кобзарі, вказує нам шлях, кріпить наші сили, підтримує український нарід на дусі та заохочує до боротьби з ворогами. Хоч Шевченка і не стало між живими, то дух його витає над нами і провадить український нарід до світла, до правди, до волі, до визволення з ворожого ярма, до вільної Української Держави.

Промову витано щирими і рясними оплесками. Дальше в програму свята входили співи місцевого хору ім. М. Лисенка під проводом молодого диригента Франка Лаврика. Потім шкільний дитячий хор під управою о. Омеляна Мицика відспівав дуже гарно низку українських пісень. Соло відспівав молодий школяр Йосиф Гасій, а дует двох 6-літніх дівчаток викликав на салі бурю оплесків. Пісні були переплітані деклямаціями, які виконали: Катерина Заяць, Є. Чавага, О. Найда, Т. Сорока, І. Василюк, О. Тершавська. Франко Лаврик відограв на піяні два соля власної композиції, а молодеча орхестра під управою піяністки Еви Сороки, що хвилево заступала проф. Дубаса, відограла три пісні.

Святочний реферат виголосив о. О. Мицик. В рефераті бесідник представив коротенько життя Тараса Шевченка, а далі пояснив, чому український нарід так торжественно святкує „Шевченківські Свята". В рефераті було підчеркнено, що Шевченко живим словом будив і дальше будить український нарід до правди, що „Кобзар" це наше народне евангеліє, котре вказує шлях до здобуття свобідної України, та що Шевченко був не лиш поетом, але й революціонером, бо за тайну приналежність до Кирило-Методіївського Братства його арештовано й заслано в салдати. І сьогодні, коли на рідних землях і на еміграції провадиться революційну боротьбу з ворогами України, то тільки продовжується ідею Шевченка. Коли сьогодні молоді революціонери сміло та по геройськи переносять терпіння по тюрмах, то вони навчилися цього від Шевченка. Шевченко був зразком здобувати Україну через революцію. Тому, коли нині деякі політичні партії провадять угодову політику, орієнтуючись чи на Москву чи на Варшаву, то вони виступають проти заповіту Шевченка, який закликав до безоглядної боротьби з тими ворогами. Ті люди, що запобігають ласки у ворога, це в Шевченка „грязь Москви, варшавське сміття".

Свято закінчено гимном „Ще не вмерла Україна".

Бойко.

ЗАІНТЕРЕСУВАННЯ ДОЛЕЮ ІМІГРАНТА

Американські інституції, заінтересовані долею іміґранта, функціонують у яких 75 містах Злучених Держав, як згадує місс Меріон Скибсбі у своїй статті на тему „Іміґранти та їх діти", яка появилась друком у недавно виданім збірнику на 1937 рік, під заголовком „Річник Суспільних Праць", видання Фундації Розеля Сейджа.

Вже на самих початках широкого іміґраційного руху виявилося, що новоприбуваючі іміґранти до Америки потребували спеціяльної охорони та опіки через їх незнання англійської мови, американських звичаїв та законів, а часто теж через своє вбожество. Перше іміґраційне товариство заснували 1794 року добродушні громадяни у Філядельфії, котрого ціллю було: „інформувати та помагати людям, що прибувають з чужих країв". В половині 19 століття організування товариств іміґраційними ґрупами для допомоги своїх земляків мало місце у багатьох американських містах. Ще досьогодні існує велика сіть таких організацій по всіх закутинах краю.

Місс Скибсбі згадує, що, не зважаючи на депресію та обмеження іміґрації, котрі обнизили число прибуваючих іміґрантів до Злучених Держав, діяльність на користь чужородців продовжається. Злучені Держави надальше вважаються найважнішою державою у світі для іміґраційного руху. Від 1924 року, коли введено в життя існуючий іміґраційний закон, прибуло сюди звиш два міліони нових іміґрантів. Спис людности за 1930 рік виказує, що у Злучених Державах було тоді 14,204,149 людей чужинецького роду, а враз зі своїми дітьми американського роду їх було звиш сорок міліонів, або близько одна третина всього населення Злучених Держав.

Тільки в чотирьох стейтах, а саме у Каліфорнії, Делавар, Масечусетс та Ню Йорку, знаходяться публичні інституції, котрі займаються певного роду іміґраційною допомоговою працею. Всі інші бюра, заанґажовані у подібній діяльності, зорганізовані та ведені приватними людьми. До таких зачисляються такі організації як Чужомовне Інформаційне Бюро, Міжнародне Іміґраційне Бюро, Католицька Народно-Добродійна Рада, Гебрейське Товариство Захисту та Помочі Іміґрантам. Видніші серед більш спецevents цифічних установ це Міжнародні Інститути, які функціонують у 37 стейтах. По інших знов місцевостях існують організації, звані ріжними назвами, між іншим як горожанські бюра, американізаційні ради та комітети, бюра навчання дорослих і міжрасові ради. До їх діяльности входить головно поміч у справах натуралізації, як теж інші справи, звязані з іміґраційними питаннями.

Багато з тих установ ведуть курси навчання дорослих англійської мови та приготовляють до натуралізації, тоді, коли інші роблять старання зробити зближення серед дітей американського роду, чужинецьких або мішаних родичів та зорганізувати їх у клюби, дискусійні кружки, піднести розривкову та ґімнастичну діяльність, давати почин до влаштування народних свят, вистав та національних представлень, щоб цим робом впоїти у нову ґенерацію пошану до свого батьківського походження. Багато американських інституцій закликають до співучасти у праці чужинецькі організації, церкви, запомогові товариства, атлетичні клюби, драматичні та музичні кружки, тощо.

Згадана стаття місс Скибсбі на тему „Іміґранти та їх діти" це одно з численних писань, які можна подибати в тім „Річнику Суспільних Праць". Іншими словами, це справжня енциклопедія організованої діяльности американських суспільних і тим подібних праць.

Порівнюючи це найновіше видання з попереднім, за 1935 рік, тепер включено велике число розвідок про нові проблеми, як, наприклад, про закони суспільного забезпечення, допомогову працю, громадські консерваційні відділи, асекурацію старих літ та багато інших справ. Важною частиною того видання це спис державних та стейтових установ, котрі занимаються громадськими працями. Цьогорічну книгу про суспільну діяльність зредаґував Розел Г. Курц. ФЛІС.

„ЧОТИРИ ПОРИ РОКУ В УКРАЇНІ"

Тому десять літ одна американська організація, що має за ціль познакомляти американців-інтеліґентів з ріжними народностями, котрі прибули до Злучених Держав як іміґранти, звернулася до мене, щоби я поміг їм спізнатися з українцями. Вони бажали почути українські пісні, побачити українські танці, одяги та звичаї. Тоді ще не було шкіл українського танку, ні українських танкових гуртків, ні опер, ані українських фільмів. Американці щойно зачали інтересуватися українством.

Я звернувся тоді до всіх українських товариств у Ню Йорку і вони рішили дати якусь гарну, це небувалу українську виставу в Укр. Нар. Домі для американських гостей. Мені доручено скласти ту виставу. Узявся за перо та зложив „Чотири пори року на Україні". В чотирох актах представлено наші старокраєві звичаї в зимі (Різдво), на весну (Гагілки), в літі (Обжинки) і в осени (Вечерниці).

На цей четвертий акт найкраще надавалася славна та чудова одноактова опера П. Ніщинського „Вечерниці", що її звичайно грають як вставлений акт в драмі Т. Шевченка „Назар Стодоля". Але три інші акти треба було уложити. Я склав їх, вставляючи в них то коляди, віншування, колядників з звіздою та козою — то знов веснянки, гагілки — то обжинкові пісні жнеців, желання, танці і т. д. В кожнім акті інша сценерія, інші костюми і т. д., відповідно до пори року.

Диригентуру обняв звісний оперовий артист Микола Карлаш, а я з п. Лазутою вели режисерію. Хор був зі співаків бувшого хору Кошиця. До того добірна оркестра. На виставу явилося яких 300 американців-інтеліґентів: професорів, учительок, літератів, студентів, адвокатів, лікарів, духовників, тощо. Решту салі битком наповнили українці. Вдруге стільки наших людей відійшло тоді, не діставши навіть стоячого місця на салі. З визначних американців був тоді — вперше на українській виставі і між українцями — професор словянських літератур у Колюмбійськім університеті, д-р Кларенс Манінг.

Вистава випала прекрасно. Хори, танці, весняні ґри, звичаї і т. д. чарували око й ухо публики. Американці були одушевлені „Україною". Випитували про українську культуру, а я зі сцени розказував їм про наш незрівнаний фолкльор, про історію і долю України, про нашу боротьбу за волю і самостійність. Хор п. Карлаша оплескувано та викликувано чимало разів. Американські інтеліґенти та пані дякували гарячо за виставу. Проф. Манінг так захопився нею, що запросив нас, щоби цю виставу дати в авдиторії Колюмбійського університету. На жаль, кошти вистави (хори, оркестра, танцюристи, костюми, декорації) показалися зависокими і тому цього пляну треба було зректися. Та від цеї вистави чимало інтеліґентів-американців стали цікавитись українською культурою (ось, хочби проф. Манінг). Для нашої публики поставлено цю виставу ще раз в Укр. Нар. Домі" і саля знов була повна.

Від того часу нераз виринала думка поставити знов цю річ в Укр. Нар. Домі. Чимало людей, що бачили цю штуку тому десять літ, заохочували мене до цього. Але хорові сили, (сольові, орхестральні і танечні) мусять бути добірні. Тому кошти вистави зависокі, щоби їх могла оплатити публика, яку може змістити саля Укр. Нар. Дому. Треба до тисячу голов публики, щоби покрити кошти.

Та всеж заохочений голосами громадян, я пробую дати тепер цю штуку в Ню Йорку на більшій сцені, в Сентрал Опера Гавз (при Іст 67 улиці, коло 3-тьої евені), а саме в неділю, 23 травня ц. р. (вечером). Диригентуру знов обняв п. Карлаш, що дібрав знаменитий хор та орхестру. Саму штуку поширено. Додано одну сцену з „Різдвяної Ночі", славної опери Лисенка (а саме дует Вакули й Оксани й виступ колядниць-дівчат); опісля хор косарів з „Підгірян" (а оперети Вербицького) та танці (аркан, коломийка в 3-тій сцені — побіч козачка і козака у Вечерницях"). Поширено і перероблено також 2-гу дію (Гагілки). Вставлено нові хори та сольові партії. Збільшено ансамбль до 60 осіб, запрошуючи до помочі Хор ім. Лисенка з Джерзі Ситі (що то грав „Українське Весілля" вже 4 рази). Завважу, що майже всі учасники у виставі є українці.

Л. Цегельський.

ЯПОНСЬКИЙ РАСИЗМ.

Токійський кореспондент „Пті Журналю" подає цікаві подробиці про расистичний рух, що розвивається й Апонії.

Капітан Монака.

Основником японського расизму був капітан Монака, один із провідників минулорічного пучу (невдалого державного перевороту). Монака мав усі дані до того, щоб стати „японським Гітлером". Одначе умовини японського життя інакші ніж німецького. Як переворот не вдався, Монака не пережив стиду та виконав на собі гаракірі (розпоров собі живіт). Монака оставив гурт вірних учеників, які поширюють його теорії з усе зростаючим успіхом.

Його наука.

Японський расизм зовсім похожий до німецького: треба лише всюди замісць „арійці" та „неарійці" поставити слова „туранці" та „не-туранці". Ось головні напрямні з книжки Монаки, що відповідає Гітлеровій „Моїй боротьбі":

„Наша раса завдяки чистоті її обичаїв, високому рівневі її фільософії та наук, а також військовій досконалости, є перша в світі.

Тому нашому народові тай тільки йому в будучині суджено правити світом. Ми постепенно затріюмфуємо над усіми націями, що незаконно захопили впливи над світом, бо не знаємо, що таке дух самопожертви, а наша армія — непереможна.

Серед народів, що вироджуються і вигинули, Бог вирятував нашу расу, з її вічною відвагою та чеснотами".

Подібно, як німецькі расисти вважають німців лішими споміж арійців, так і японські расисти признають тільки синам Сходячого Сонця прикмети вправжних туранців. Ось що каже про це Монака:

„Ми знаємо, що в широкому світі порозкидані інші туранські племена. В Европі до туранської раси належать мадяри та фіни. Одначе ті народи нас не цікавлять, бо вони зійшлися з західними варварами і тому розложилися та втратили свої расові прикмети і перемінилися в рабську копію сусідів". Одні японці осталися чистими туранцями і тому лише до нас належить виконання великого завдання".

Величезний успіх в масах.

Пропаганда японських расистів має величезний успіх серед мас, які століттями виховувалися у тому переконанні, що японці є чимсь ліпшим від інших азійських народів. Тепер їх переконують, що ця досконалість поширюється не лише на азійські народи, а й на ввесь світ. На думку французького журналіста расистська містика росте в Японії не днями а годинами.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (21)

Коли Фарноль рішуче відмовився говорити, майор Мартлінґ безрадно опустив руки. „Здається в тій справі ми не годні нічого більше зробити", промовив він, звертаючись до Тарзана. Тарзан мовчав, але видно було, що цю справу він уважає дуже важною. Він може навіть більше ніж майор здавав собі з цього справу, що невикриті суперники завдадуть їм чимало клопоту.

Непроглядні нетри Ґватемалі вже самі собою уявляють велику перешкоду. А тут до того якісь скриті сили, що не перебирають у засобах! Коли вони відразу не розкриють тайни, то їх заходи віднайти „затраченую столицю" готові покінчитися невдачею, а хто зна, чи не трагедією. Маючи це на увазі, Тарзан рішив іще раз спробувати.

Він підійшов до Фарноля й схопив його за рамя. Немов залізні кліщі впилися його пальці в тіло Фарноля, а рівночасно з тим він глянув своїми грізними очима на злочинця. З очей Тарзана проміновала якась непереможна сила, що розздавлювала цілком упертість Фарноля. Крім того страшний біль у рамені тогож розздробовав його відпорність.

Зпочатку його лице викривилось, немов у якійсь душевній боротьбі, а далі він закричав: „Стрівай, я скажу все, тільки не тисни!" Тарзан пустив його, а Фарноль почав справді говорити: „Мені приказав викрасти депешу..." „Але своїх слів Фарноль не докінчив. Ззаду угла роздався стріл і Фарноль, схопившись за груди, повалився на долівку. Він був мертвий.